

BESCHRYVING
DER
VRYHEID
St ODEN-RODE.

Door A. C. Brock.

St Oden-Rode, 1832.

BESCHRYVING

van de

VRYHEID

S^T ODEN-RODE.

Naam.

DEn naam van Roy of Rode, zoo men deze Vryheid in de oude voorregt-brieven der Hertogen van Brabant, en andere oude stukken en schriften gezogt vind, zou, volgens sommige schryvers, herkomstig zijn van het uitroijen of uitroeden der boschen, houtwassen en luagen, waarmit het in de oudste tijden bestond, van welke boschen, houtwassen en luagen thans nog veel gebachten, Buurten en landeryen, welke dit Vlek of Dorp oorzaken de naam voeren; zoo als Eerschot, noord-oostwaarts; de Streek land Zuidwaarts Agter-eijk; en in denzelfden oord de Buurt Ten Hout; Zuidwestelyk den uitgestreken hock Vernhout, welke benaaming de meer verwijderinge van het Dorp dan de voorgemelde Buurt ten Hout sekynt aan te duiden; ten Westen den uitgebreiden Hock Voor- en Agter hock, dus genaamd na deszelfs ligging ten aanzien van het Dorp; ten Noorden en noordwestelyk het groot Gebacht Houtlum; en de Buurt de Haag gelegen naar het oosten, welke benaaming de schot- en houtwassen, boschen of houten 'er oudtjds aanwezig sekenen aan te duiden. Zelfs sekynt de plaats waar het Dorp ligt, in de oudste tijden een bosch of woud geweest, wijl men leest in het levensverhaal van de H. Maagd Oda, welke Heilige als grondlegster van dit Dorp gehonden word; dat zij zig alhier verschool, tussehen dicht bewasde boschen en hooge boomen en haare woning vestigde op een klein rond

ker-

heuveltjen, thans nog bekend onder den naam van
 St Oden berg. Toen na de dood van ge-
 noemde Heiligin dezelve graf van lierd en
 ver bezogt werd, en by die gelegenheid een
 buurtschap van kruiden in elkanders nabijheid
 geplaatst ontstond, voerde die plaats naar het
 voorgenemd Heuveltjen de naam van den Berg
 van St Oda, zoo als den Oudheid opzoeker en
 treffelijk Schryver Joannes-Baptista Gramaye
 (in zijn Taxandria, Tit: Peelandia) die naam als
 den oudste naam die deze Plaats gewoent heeft,
 opgeeft, zie ook het Groot Kerkelyk Tonneel
 van Brabant; den Baron Le Roy; den Heer de
 Cantillon in zijn Vermakelykheid van Brabant,
 en andere Schryvers, altoewel den Predicant
 Jacob van Oudenkoven in zijn Beschryving van
 de Stad en Meierey, den druk van 1670, zegt:
 „Eenigen willen dat deze Plaats (Rode) ook
 Odenburgh geheeten heeft, van den Burgh daar
 deze Oda op zou gewoent hebben, enz.” Hij
 zegt: eenigen willen, maar noemt die Schry-
 vers niet, Gramaye (daar hij zijne Beschry-
 ving ten grooten deel uit overgenomen heeft)
 spreekt wel van een Slot of Sterkte, maar niet
 dat Oda dat bewoond zou hebben, schryven-
 de dus: „Oudtyds noemden men deze plaats
 den Berg van St Oda, waar in of by een Cas-
 teel lag of gelegen heeft, waar van vermeld
 dat de Schepen zegel van Rode een Burgh (of
 versterkte tooren) in zijn schild zou voeren.”
 Men vindt ook in de oudheid geen enig be-
 rigt dat Oda hier een Casteel of Slot zou be-
 woond hebben, maar wel volgens de oudste o-
 verlevering der inwoners op een klein heu-
 vellje of bergjen, tot op heden nog kennelyk ge-
 bleven, en welke nog altijd de naam van St
 Oden Berg heeft blijven voeren, zedert dat de
 Plaats haar naam in dien van Rode verwis-
 seld heeft, welke naar de ontgraving van de-
 ze Heiligin en verheffing van haar H. Ge-
 beente door den Luikschen Bieschop Otbert,
 ten jaare 1103, bouwning van haare Kerk en
 stigting van het Capittel, in 1173, schijnt des
 bynaam van deze Heiligin te hebben verkre-
 gen.

gen, en
 werd; z
 binnale b
 tal, tuis
 het Raad
 en ook i
 geseheren
 den Ode
 men, in
 pieren
 Rode;
 laatste z
 Oedenr
 heid oo
 enkelijk
 bepaalen
 de te m
 brieren.

Leve

Dit
 man
 vele pl
 maar zo
 maar zee
 kereu R
 tor (die
 seert te
 een and
 dezer V
 zoo men
 en welke
 Rood-De
 Brussel,
 in 1819
 boek,
 Dat, m
 der Kom
 of Ierla

van van
 van ge-
 tend en
 id een
 abigheid
 naar het
 den Berg
 roeker en
 Gramaye
 naam, als
 oest heeft
 Touneel
 Heer de
 Brabant,
 Predicant
 vring van
 a, zegt:
 Code, ook
 urgh daar
 rz. " Hij
 Schrij =
 Beschry =
 in heeft)
 maar niet
 Schryven
 teze plaats
 een Cas
 vermoed
 vergte (of
 voeren.)
 enig be-
 slot zou be-
 oudste o-
 klein heu-
 ennelijk ge-
 n van St
 ord dat de
 verwis =
 rg van de
 er H. Ge-
 Obert,
 Keak en
 schijnt den
 n vorkre =
 gen.

gen, en meestentijd St Oden-Rode genaamd
 werd; zoo als de naam voorkomt in de oudste Schab-
 binaale brieven (van welken er nog een groot aan-
 tal, tusſchen de jaaren 1300 en 1500, alhier op
 het Raad- of Gemeentenkuis voorhanden zijn)
 en ook in die geene welken in de latijnsche taal
 geschreven zijn, de naam dezer Plaats Rode San-
 ta Ode staat uitgedrukt. In later tijden vindt
 men, in onze Dorpschrijven en andere oude pa-
 pieren en voorregt brieven, de naam St Oeden
 Rode; thans woegd men gewoonlijk de twee
 laatste woorden aan een, en schrijft de naam S^t
 Oedenrode, terwyl de Protestantſche gezindt-
 heid ook het eerste woord, S^t agterlaaten, en
 enkelijk Oedenrode ſchryven. Wij zullen ons
 bepalen in de naam dezer Plaats St Oden-Ro-
 de te noemen gelijk die in de oudste Schepen-
 brieven, omtrent de jaare 1300 staat oormeld.

Levens verhaal van de H. Oden

Dit levensverhaal zegt Augustinus Wich-
 mans (in zijn Brabantia Mariana) dat op
 vele plaatsen in geschriften werd bewaard,
 maar zonderling in de Priorie van Korsendonk,
 maar zeer onstandig in een handschrift van ze-
 kere Rodenaar Godefriedus van Rode Pries-
 tor (die voorkomt in een Schabinaale alten gepas-
 seert te s' Bosch den 17. Meij 1431, namgetoogen in
 een andere alten gepasseert voor Schepenen
 dezer Vryheid den 20. December 1647.) welke
 zoo men denkt, omtrent het jaar 1450, s'kreef,
 en welk Handschrift is bewaard geweest in het
 Rood-Klooster gelegen, in het Sontenbosch, by
 Brusſel, zegt de Schryver van het, te s' Bosch
 in 1819 gedrukt Meierysch Catholijk Memoriale
 boek, komt voornamelijk hier op neder.

Dat, naamenlyk, Oda de dogter was van een
 der Koningen der oude Schotten, die Hebronia
 of Ierland bezaten. Zij werd van een blind-
 heid

heid der oogten op een wonderdaadige wijze ge-
neeren, toen zij eene beedevaart valbragt bij de
Reliquien van den Bifchop en Martelaar Lam-
bertus te Maaſtricht of Luik. Beloften van
voetheid om God deſtebeter en ongeſtoorde te kun-
nen dienen, gedaan, werd zij geſchooldzaamt ha-
ren vader te ontvragen, wyl hij haar tot aan-
vaarding van den gehuurwiden ſtaat wilde nood-
ken. Zij ontwaam haaren vader door de wraagt,
verſchuwde zig in het boſagtig en woest gewoest
Taxandrie, loog van de eene na de anderen
plaats, nemende gewoontijk de ruuwe plaatsen
en digſte boſſchen voor verblijf, om des teminder
ontdekt te worden, en tevens ongeſtoorde den
Heer in eenzaamheid te kunnen dienen. Ver-
ſcheiden plaatsen in de oude landſtrek Turan-
drie gelegen warden als verblijfplaatsen van
Oda, als daar eenigen tijd ſchuilende, opgege-
ven. Zoo als de zandheuwels gelegen aan de
Peel in het bekrucht Meerfel onder het Dorp
Venray Land van Keſſel in Opper-velde-
land; waarom daar ook een Orator of Heilig
huisje ter haer eere opgerigt nog aanwe-
zig is. Eensgelijks ligt ook eene groote Ka-
pel ter aanroeping van St. Oda ingeweid bij
het klein Stadjen Weerd, mede in Opper-Gel-
derlaad gelegen, ter aandenking dat deze
Heiligin daar ter plaatze in een boſje lig-
gende in de woestene, zij eenigen tijd onthou-
den of geſchoolen hebende, echter door het ge-
ſchetter der Akkers, dat haar in de innerlij-
ke devotte hinderlijk was, of door dreemde
van hier door te lichter ontdekt te worden
van daar naar elders de wijk nam; hier
van dat zij met zulk een vogel op de hand
of nevens haar zittende, afgebeeld wordt.
Ook voerd een ruuwe zandheuwel liggen-
de aan den rechten oever der rivier de Dom-
mel in het bekrucht Vreſel, refort dezer
Vryheid, van ouds den naam van St. Oden-
berg, om dat eene oude overlevering voor-
geeft, dat Oda aldaar eenigen tijd verhoef-
de, eer zij haar laaſte verblijf verkoos,
ontrent drie velden van een nur die rivier
afzakkeende, alwaar nog een klein rood en
met

met
dra
Ken
Ber
voor
Bey
Stel
ſtra
ber
waa
de H
graj
en o
haan
eind
wers
kuar
gen
onge
heid
dat
of R
vade
van
H. O
ter e
ſtraf
ſchop
maan
geer
is (w
lijk
met b
ter h
om h
einde
jaare
ke is
no W
Vrou
bouw
Bode
ten j
aan
legd,
pille

ijze ge-
 vgt. bij de
 van Lam-
 ten ¹¹⁰³ ~~1103~~
 der te ken-
 zaakt ha-
 - tot van-
 lde. nood-
 de. vlygt,
 st. gewest
 nderen
 plaatsen
 is teminder
 der den
 en. Vee-
 k. Tuxan-
 zen van
 opgege-
 - van de
 het Dorp
 -helder-
 of Heilig
 - aanwe-
 -vrote Ka-
 -weid. Gij
 -er- Gel-
 -nt deze
 hofels lig-
 -ijd onthou-
 -or. Het ge-
 -inuerly-
 -vreesde
 worden,
 -n; hier
 -de hand
 -wordt-
 -el lrygen-
 -de Dom-
 -t. dezex
 St. Oden-
 -ng voor-
 -d vertoef-
 -verkoos,
 -te rixier
 -voad en
 met

met gras begroeid zand heerveltjen den naam
 draagt van St. Odenberg, liggende agter de
 Kerk aan deze Heiligin toegewijd, op welke
 Bergjen (gelijk men van allen oude tijden heeft
 voorgegeven) Oda gewoond heeft, gestorven en
 begraven is. Haare Sterfday word yeaentlijk ge-
 held (zoo bij Molanus, Miraeus, Mutzaards,
 Gramaye, en andere Schryvers) den 27. Novem-
 ber 713, dog C. Swit, in zijn Heiligen en Roem-
 waardige Munnen in Nederland, geeft op, dat
 de H. Maag Oda, ontrent het jaar 710, bij het
 graf van den H. Lambertus haar gezicht bekomt,
 en ontrent het jaar 726, alhier te Rode, na
 haar genaamd S^t. Oida-Rode, haar leven ge-
 eindigd heeft, enz." Volgens alle oude Schry-
 vers is haar Graf kristenrijk geweest, en door
 haare woorspraake verkie God veele wonderere
 geneezingen uit; waar door haar Graf zeer en
 ongemeen sterk werd bezogt, bij welke gelegen-
 heid alhier van langerhand het Dorp ontstond,
 dat alreeds voor de Verheffing van het Gebecnte
 of Reliquien van de H. Oda, zijne Parochie-kerk,
 onder bescherming van den H. Bisschop Martinus
 van Tours, hadt; want voer de Verheffing van de
 H. Oda had men te Rode nog Kerk nog Kapel
 ter eere van deze Heiligin, alleen werd haar
 Graf alhier bezogt, ter tijd toe, dat Othbert Bis-
 schop van Luik (schryver Miraeus en Wick-
 manus) ten jaare 1103, het Graf van Oda op-
 graven liet, en haar H. Gebecnte Verhefte; dat
 is (volgens de mitatrukking van het Groot Kerke-
 lijk Taarstel van Brabant) haare heilige Reliquien
 met behoortlyke eer in eene houtse kas op sloot, en
 ter haare eer eene houtse Kapel liet aanleggen
 om haare H. Overblyfsden daarin te eeren. En
 eindelyk (overvolyd Wickmans), Zeventigh
 jaaren naer de Verheffing van de H. Oda (wel-
 ke is doorgewallen, als voer is aangeveent, An-
 no 1103.) heeft de Edele Matrone Hildeware,
 Vrouwe van Hilvarenbeek en van Rode, ge-
 bouwd de Kerk van Beek en de Kerk van
 Rode, waarin zij begraven is, enz." Dus word
 ten jaare 1173 dooy Hildeware de Kerk ter
 aanroeping van S^t. Oda alhier te Rode aange-
 legd, welke ook tevens in deze Kerk een Ku-
 nikel van eenige Clereci, of waereldlyke gees-
 te-

telijke Kanoniken fondeerde, waardoor deze
eene Collegiale-kerk werd, ziet Miræus en
Wichmans.

De Reliquiea van de H. Oda worden ook om
die tijd uit de houte Kapel, staande op den
Berg, met de gewoontlike plechtigheid, tot deze
Kapittel-Kerk vervoerd, en vervolgens met
grooten toeloop bezogt, bijzonder op den 14
Meij, als deze Kerk de jaarlijkse gedagte-
nis viede der Verwoering dezer H. Oda.
Blijfselen tot die Kerk, dan welken dag, in
de volgende tijden werd gesteld te houden,
op den dinsdag voor Sinter, en welk ge-
bruik nog tot heden onderhouden word,
als mede op den 27. November, wanneer de
Cathedrale-Kerk van s' Hesele de jaarlijk-
sche gedagtenis van de H. Maagd Oda, met
een dubbeld feest viedt. De groote beede-
vaarten te Rode, voornaamlijk op gemelde
twee feestdagen heeft altijd stand gehouden,
zelfs nog oogluikend onder het bewind der
Algemeene-Staaten, nog eenigermate, tot dat
deze hooge magten, door Placcant van 12 Maart
1731, alle Priesters in de Meïory verboden
buiten kunne eigene Kerkshuur enige kerk-
lijke diensten te verrigten, door welk wor-
dod alle Priesters, buiten gezeten, de vryheid
bekomen werd, hier te Rode, of elders, ten
uicaste der beedevaartgangers de kerkelijke =
functien te verrigten. Dat den toeloop van
volk, op genoemde twee dagen, te Rode zeer
groot was, tijdens dat de Algemeene-Staaten
over de Meïory heerjchten, blijkt hier uit,
naamelyk: dat door de Geestelijke Overheid
van ons Bisdom alhier aan den Pastoor vijf-
tig guldens waren toegelegd jaarlyks te teek-
ken uit den offer van de H. Oda, in dat ter
bekostiging van de maaltijd voor de buitenge-
zetene Priesters, welke dan de kerkelijke dien-
ten mede kwamen waarnemen.

Van ouds had men in deze Collegiale-kerk een
gegooten zwaar en groot zilveren beeld van
derzelver Patrones Oda, welk kostbaar schat
nog altoos is bewaard gebleven, tot ontrent het
jaar 1770, toen hetzelfde werd verkocht, en
eene fraaj gewerkte Remonstrans, zilver wier-
daks.

ooksva
weis.

Naar
de rit
ale-ker
ze Gra
uldan
naam t
nelyk
kapel o
wentel
gerwim
plaats
denken
vermel

M

Oda,
dant.
kasse
jaare
gedekt
derlyk
als de
tijden
tot den
stein m
verron
twee
Herfen
de H. O
red, w
in de k
noemde
volk w
Schotlan
de door
weegd g
te rug
wil wa
huns
zijn de
Daken
E-ist b
uurdus

vor deze
ous en

en ook om
in den
tot deze
rens met
den 14
redagte=
Over-
dag, in
houden,
welk ge-
word,
meer de
uurlijk-
da, met
te beede-
emel de
chouden,
id der
tot dat
en 12 Maart
verboden
ge kerk-
elk wor-
de vryheid
as, ten
kelyke =
veloog van
Rode zeer
-Staaten
ter mit,
vorkheid
stoor vijf-
is te tze-
dat ter
buitenage-
lijke drens-

kerk een
eld van
tbaar schat
niveert het
recht, en
lver wice-
waken-

ooksvat en busse vervangd thans derzelver, ge-
meis.

Naar de Verwoering der Reliquien van de H. Oda uit de koute kapel tot de St. Oda- of Collegiale-kerk, bleef echter de plaats van haar gewoone Graf en woonplaats op den Berg, door het aldaar geplaatst orator of Kapelletje dat den naam boerde van St. Oden-huisken, nog altijd ken-
nelijk, en deswegens bezocht; en altoewel deze kapel of Bidplaats in de eerste tijden der om-
wenteling van den Goddienst in de Meierey, is geruimd geworden, werd dezelve geweezen stam-
plaats nog altijd bezocht op den Berg, die het aan-
denken bewaard der wooning en grafplaats van
vermelde Heiligin.

Reliquien van de H. Oda.

M En toonden te Rode voorheen de Naad-
baar en de Reliquien van de H. Maagd
Oda, zegt het Groot Kerkelyk Toneel van Br-
bant. Deze Reliquien bleven in de koute
kasse waarin den Bisschop Otbert dezelve ten
jaare 1103, had opgesloten, echter werd een
gedeelte van het Ofsel van de H. Oda afzon-
derlyk in de Kerk bewaard. De een voorwel
als de ander dezer H. Overblyfsels, bleven ten
tijde der Beeldstorming altijd nog ongeschonden
tot den 25. Julij 1583, toen den Baron Isel-
stein met zijne Hollandse kriegsbende Rode o-
verrompelde en geheel de Plaats met haare
twee Kerken in den asch legde, toen de
Herserpan of Cranium van het hoofd van
de H. Oda door zeker Priester uit den brand ge-
red, wonderbaar behouden werd. Maar de
in de kasse opgeslotene Reliquien van deze voor-
noemde Heiligin, wierden toen van het kriegs-
velk weggenomen, maar echter daarna, door een
Schotlander weder terug gebracht, welke beken-
de door Godelyk ingewen hier toe te zijn. Bes-
weegd geworden. Deze verwoerde en weder-
te rug gebragte Gebeente van de H. Oda, zoo
wil van het hoofd als andere deelen des lie-
kams en welken scheenen door het vuur te
zijn beschadigt, werden door den toenmaligen
Deken van het Kapittel Guallherus van der
E. Ist. benevens den Scholaster Jacobus Ger-
uardus Wifflets godprugtig byeen vergaa-
derd,

dord en afzonderlijk in eene leere beurse ge-
 legd, verbindende aan die beurse aan de brate-
 zyden, met een draad vastgehegt, de rit des
 brand geredde Hoespan of Cranium van de
 ze H. Maagd, op den 14 Meij van het volgende
 jaar 1584, ten einde deze Reliquien op bekwa-
 me tijd weder in eene schaarlyke kuffe op te
 stikken, als dit alles breder vormeld, het on-
 der deze Reliquien liggende getuigschrift, zijn.
 de waer den volgende inhoud :

- 11 Reliquie extrinsecas filo affixae Capitis D.
- 11 Odae Virginitatis Ecclesie nostre Patronae, collec-
- 11 ta per quandam Sacerdotem ex incendio sancti-
- 11 tate a Guesnes Catholicae fidei inimico in so-
- 11 die S. Jacobi Apostoli occurrenti 25 Julii 1583, et
- 11 ut apparent ab omnimodo incendio pene ni-
- 11 vacuolosi reservatae; quae vero intrinsecas sunt
- 11 a predicesforibus nostris in magno habite sunt
- 11 honore, et sunt e capsula quidam liqua pra-
- 11 cripta die ab eisdem Guesnes ablatae, et pos-
- 11 ita nobis restituta, et postea in con-
- 11 dian, et intelligens Scholasticus erat qui pra-
- 11 criptus inferius Reliquias nobis res-
- 11 tituta, testamur eandem fuisse Odae Scholasti-
- 11 cum Reginae, divinitus minime motus, Reli-
- 11 quie vero Reliquie S. Odae tam Capitis
- 11 quam totus Corporis scorsum sunt in corio
- 11 posita, suo tempore in capsula conveniente
- 11 juxta morem antiquum collocanda.
- 11 Praecipue Reliquie modo praeripio reli-
- 11 giosae sunt et fuerunt collectae per Dominum
- 11 Gualterium van der Elst, vicidicarium et
- 11 Canonicum, et Dominum Jacobum Weyfflets
- 11 Ecclesiae saepe dictae Scholasticum, anno Do-
- 11 mini 1584, die vero 14 Mensis Maii qui
- 11 sacre sunt pro festum Translationis Virae O-
- 11 dae in loco Capitulum.
- 11 Ita testamur manibus nostris, prius Gualter-
- 11 rius van der Elst Vicidicarius emeritus, et
- 11 Jacobum Gerardum Weyfflets Scholasticum.

Dat is :

De Reliquien van buiten aan een draad vast-
 gemaakt, zijn van het Hoofd van de H. Maagd Odae
 Patrones van onze Kerk, door zekeren Priester
 by een vergaderd rit des brand verdoorsaakt door de
 Guesnes vijanden van het Catholijk geloof, op de fest-
 dag van den H. Apostel Jacobus vallerde den 25 July
 1583.

1583, a
 byna d
 binuar
 eer zij
 de woon
 noomen
 wij wa
 die oas
 bragt,
 Ode h
 door de
 worden
 zoo van
 lu over
 bekwa
 me beh
 Deze
 ve wij
 den Hee
 Lazon
 fiets d
 jaar on
 Meij, u
 fecstela
 H. Ode
 Alder
 schrijft
 rityedi
 Scholae
 In de
 waarde
 ant van
 1776;
 te bric
 onder a
 den) al
 voor al
 dan van
 kel wa
 doofst)
 van de
 daar m
 11 Dic 2
 11 vel ja
 11 venere
 11 Busco
 11 22. J

nise ge-
de brate-
rit den
n van de
volgende
op bekwa-
se op te
ket on-
ryst, zijn.

Capitis D.
nae, collec-
tio serci-
cia, ipso
in 1583, et
rese mi-
ficus sunt
habite sunt
in pre-
e, et pos-
se in cen-
ni pre-
rohis res-
e Schot-
us. Reli-
capitis
in corio
reniente

ipio reli-
Domineus
uavin et
vijfflets
anno Do-
Maia que
Nire O-
ius Qualter
mitus, et
vians.

draad met
Maagd Oeda
Priester
saalt door de
raf op de feest-
den 25 July
1583.

1583, en zoo het schijnt zijn dezelve van den brand
blyva door mirakel beweid; maar die, dewelke van
binnen zijn, welke van onze voorouders in groote
eer zijn gehouden, werden op denzelfden dag door
de voorvonnende brusen uit een koute bus wegge-
voomen; en naderhand ons wedergegeven, en

zij hebben van den brand geleden. Gelyk
wij verstaan hebben was het eenen Schotlander,
die ons de voorgenoemde Reliquien heeft wederge-
bragt, getuigende dat zij de Reliquien van de H.
Oda Koningin van Schotland waren, hy was
door het Godelyk ingeven daar toe bevestigd ge-
worden. Deze overige Reliquien van de H. Oda,
zoo wel van het Hoofd als van het gehele Lig-
haam zyn afzonderlyk in Leer gelegd, om op
bekwaamen tyd, volgens oud gebruik, weder in ee-
ne behoorlyke bus te moeten geplaatst worden.

Deze voorfchreeve Reliquien, zyn op voorfchre-
ve wijze by een vergaderd yderrugtelijk door
den Heer Qualterus van der Elst Vicedeken en
Luzonik der gemelde Kerk, en den Heer Jacobus Wijff-
lets Scholaster der meergenoemde Kerk, in het
jaar ons Heere 1584, op den 24. dag der Maand
Meij, die met recht geroest is den voorigen
feestdag der Verwoezing der Reliquien van de
H. Oda, tot deze Capittel plaats.

Aldus getuigen wij met onze eigene hand-
schryft Qualterus van der Elst Vicedeken,
intydenid, en Jacobus Gerardus Wijfflets
Scholaster.

In de vifstatie van deze Reliquien door zijn Maag-
waarde den Heer Andreas Aarts Vicarius gouer-
nant van ons Bisdum van s' Bosch, den 22 Junij
1776, werd dezen voorschreven oude pergemem-
te brief of getuigfchrift derer Reliquien, (liggende
onder dezelve, en met een draad'er van verbom-
den) die reeds door ouderdom op veele plaatsen,
vooral in de vrouwen, bijna onleesbaar gewor-
den was, getrouwelyk overgeschreven (een en-
kel woord nietgezaender welk geheel was ver-
doofd) en by den aanden Brief gevoegd; en geeft
van deze Overblyffels dit Getuigfchrift, (dat hy
daar mede bygevoegd heeft) luidende aldus:

„ Die 22 Junij 1776, facta vifitatione Reliquia in-
ter vobis iudicari illas ee confetas, et publice fid:
veneralione posse exponi. A. Aarts Vic. Gen.
Boscod. ”

Dat is:
„ Op 22 Junij 1776, deze Reliquien bezigtigel heb-
ben.

beude, voordeele ik dat dezelve openlegt zijn, en
kunnen worden mitgesteld, en van de geloovigen
in het openbaar geëerd te worden, A. Aarts,
Vicarius Generaal des Bisdoms van s' Bosch.

Den toenmaligen Pastoor den Eerw. Heer Ja-
cobus Aarts liet daarop een Reliquie kas ver-
vaardigen, waarin dez. H. Overblijfsels van de
H. Oda werden gesteld, en plaatsten die op het
Altaar van deze Heiligē, waar die nog bewaaren
en op haare en andere hooge feestdagen, aldaar
worden mitgesteld.

Gemelde Pastoor voegde bij vermelde Brieven
tot deze Reliquien behoorende, nog dit volgende
handschrift: „ Lu has adjuata charta pergamen-
ta fere delicta legenda sunt: suo tempore
in capsa conveniente juxta morem antiquum
am colloquandis. Jacobus Aarts, Pastor S. O-
den-Rode, 22 Junii 1776. ” aldus gezegt; Op de
hier bij gevoegde pergamentte brief, byna onlees-
baar, moet men lezen: zij moeten op bekwaaamen
tijd, volgens oud gebruik, in een Schoorlyke kas
geplaatst worden. Jacobus Aarts, Pastoor in St.
Oden-Rode. ” 22 Juny 1776 ”

Deze Reliquien zijn zedert gemelde verzameling
buiten gezigt, naardien dezelve met liane doeken
overwonden en van buiten met een rood frimweele,
met coraalen versierde, overtrekfel omgeven zijn.
Zij zijn dusdantg toegesteld, dat ze de gedaante van
een hoofd vertoonen; waaron men die ook wel St.
Oden hoofd noemt. Zij zijn denkelijk tot deze ge-
daante gevormd, wegens de Hersenpan of Cran-
ium van de H. Oda, welke van Berden de Leere Beurs,
waarin de overige Reliquien besloten zijn, aan die
met een draad is verbonden.

K
I N a
onds
rigie of
kerk con-
word, te
tens ker-
Kapittel
der Miss-
of kerk-
de geörd-
ze Kerk
van ha-
Collegie
welke (
tog van
eerde da-
werkely-
pittel de
Brabant-
tel hebb-
noemden
van Kie-
het Kap-
kerk van
der Pas-
te benoc-
werd, en
Vicarin-
die in hi-
de Pult-
deze Pu-
genacma-
heeft, g-
hand z-
te. V-
en wera-
de Thie-
māar oo-
hie kerk
gel med
behoord
dier K-
Hierau-
ter de Be-
tog Hen-
Jehowk,

Kapittel van St Oda.

IN de Kerk van St Oda te Rode was van ouds gefondeerd een Collegie van eenige clericke of wereldlijke Priesters, waar door deze kerk een Collegiale- of Kapittelkerk genaemd werd, ter onderscheiding der Parochie- of St. Martens kerk. Deze Kanoniken of Leeden van dit Kapittel waren verpligt, behalven het celebreren der Misse, ook dagelijks, de gewoontijke getijden of kerkelijke uren gebieden, schoors gewijs (als de geördende geestelijken in de kloosters) in deze Kerk te verrigten, waar toe het Hoogchoor van hien geberigt werd. Van ouds bestond dit Collegie uit een negental Kanoniken, over welke (volgens Grunwaze) Hendrik de III. Hertog van Brabant ten jaare 1248 verördend = eerde dat voortaan eenen Deken (die hij ook werkelijk aanstelde) het opzigt over dit Kapittel hebben zoude, en het schijnt dat zedend Brabant's Hertogen de prerogative van dit Kapittel hebben bijven begehven. Tevens schonk genocmder Hertog aan dit Kapittel het Altaar van Kierschot (zegt Grunwaze) Dus werd het Kapittel Pastor-priantivus der Parochiekerk van Rode, of gezoot de tijdelijke regien der Pastoory, met het regt van eenen Priester te benoemen, des Vicarius perpetuus genocmd werd, en die de Pastoory bediende. Zulke Vicarius'sen waren Gerardus Wachtelaar, die in het jaar 1620, en Godefriedus Lucas de Puffer, welke het volgende jaar 1621, deze Pastoory aanvaardde, en welke laatstgenocmde dezelve ook eenige jaaren bediend heeft, gelijk dit alles blijkt uit ons, nog ter hand zijnde, oudste Doop- en Trouw-lijs=te. Vermoedelijk hier van, dat den Deken en verdere Kanoniken van dit Kapittel alle de Thieuden, geatoeten, niet alleen van Rode, maar ook mede van Breugel; wijs de Parochiekerk van dit lautstgenocmd Dorp Breugel mede aan den Deken van dit Kapittel behorde, en die Kerk gewoontlijk door een dier Kanoniken bediend werd.

Hieruit blijkt, dat het is een misgripping in de benoeming der Plaats, van welken Hertog Hendrik de III. het Altaar aan dit Kapittel schonk, zoo, by de Schryvers van het Groot Ker-

vijn, en
Coorigen
Aaris,
Bosch."

Hier Ja-
ckas ver-
van de
op het
y beuaten
en, aldaar

Brieven
olgende
tie pergu-
ro tempore
antiqua =
aster S. O-
eght; Op de
z onles =
kruamen
orlijke kas
toer in St

erzameling
me doeken
frinweele,
geven zijn
edaante van
ook wel St
nt deze ge-
u of Cran-
leire heus,
ijn, aan die

Kerkelyk Towech van Brabant, als die der Oudheid en Geschieden der Bisschoplyke Stad s' Hertogenbosch, als zy daar opgeven: „ het Altaar van Eusebius, een Dorp by Oosterwijk: „ daar het echter zeker is, dat de Pastoory van Eusebius altyd behoort heeft aan den Abdt der Abdij van Tongerloo, zoo als gemelde Schryvers ook aangevoeren, en meer in het minste geen eenig bezigt vind, dat dit Kapittel aldaar ter eeniger tijd eenig regt of inkomsten zou hebben gevoerd of genooten.

Dit Kapittel bleef in stand onder de Hervormden in ons Land, veroorzaakt door de nieuwe ontstane Secten. Dan, met de oprigting der nieuwe Bisdomea in Nederland, en wel van dat van Roermond, werd de Deken van dit Kapittel, voor altijd, aan den Bisschop van dat Bisdomey ghecht, die daar van het inkommen geuot, en eenen der Kanoniken als Vice-deken aanstelde. Te vergeefsch leverden dit Kapittel, benevens die van Oirschot en van Bortel een protest in, tegen de besluiten van de Provinciale Kerkvergadering van Mechelen, welke te Leuven in de maand Mei 1574, werd gehouden, als streefend met hunne voorrechten: doch dit protest werd door de vergaderde Bisschoppen verworpen en ten hoogsten afgekeurd, zegt het Meierisch Katholijk Memorie-Boek.

Eindelyk werd dit Kapittel, naar den overgang van s' Bosch, toen de Algemeene Staten, zich de heerschappy over de Meierij wilden aanmatigen (de Keizer overal deden sluiten, en den openbaaren Godsdiens der Katholiken hoorden) vernietigd, en nu de Munstersche-vrede in 1648 werden deszelfs goederen en inkomsten van het Land aangeflagen, en de nog aanwezige Kanoniken bleven hun leven lang hunne inkomsten genieten (mits een derde gedeelte daarvan van het Land afstaande), dat hun jaarlyks door den Rentmeester (die de Algemeene Staten over het Kapittel aanstelde) bezorgd werd.

„ Kort na de Munstersche-Vrede, (schryft J. H. van Heurn, Historie der Stad en Meierij van s' Bosch) verlaande het Kapittel der Hoofdkerk van Roermond de Algemeene-Staten, dat de Deken van dit Kapittel van Oedemrode, van het Bisdomey aldaar behoort, en dat de Tienden, waar uit deszelfs inkomsten bestond, wegens hetzelfde Bisdomey, altijd verpagt waren, gelijk het

met Gelyke de. Dat o nomiken, an gemeene- d gustus 163 tonea moe piffels van dan, na u hier opge ontdekt. Oedemrode. Hertog van van een D dien Hert Supplemente M. pag. 1 de Bisschop dat bij de mond, of pittel sutt hegt. In des Kapittel ijk Komte genoten n ver den Staaten, ze Oppen gens de Kapittel, 1667 (wa komsen a aangestel van Bea Na het d deszelfs p of andere eerde Gro vergaard den Heer den Heer was. 2 nam zek van den tier van veertig v Kerk van ge proce uit bragt heeft, en van de v

met Gehrigen en de Rekeningen dan van, betoonde. Dat ook den Bischoep, een Deken, en een der Kanoniken, als Vice Deken aanstelde. ... Dan den Algemeene Staaten eischte bij Resolatie van 24 Augustus 1630, dat den Bischoep zijn recht daarop aan te tonen moest, bij de Brieven van oprigting des Kapittels van Oedeurode, om die in te zien, en afschrijven, na behooren hier op te besluiten. ... Wat hier opgevolgd zij (vervolgd hij) heb ik nergens ontdekt. Alleenlijk vind ik, dat de Dekanye van Oedeurode, in het jaar 1248, door Henrick den Alden Hertog van Brabant opgerecht is. De verkiezingen van een Deken, bij overlijden of afstand, werd door dien Hertog aan het Kapittel overgelaaten (zie Supplementum Miræi operum Diplom. sine Tom. III. pag. 1228.) Derhalven (vervolgd hij) zoude de Bischoep naar mijn gedagten moeten aantonen, dat bij de oprigting van zijn Bisdom van Roermond, of wel naderhand, die verkiezing het Kapittel ontnomen, en aan gemeld Bisdom was gehegt. Zeker is het dat de inkomste der Dekanye des Kapittels van Oedeurode door 's Lands Geestelyk Komtoir over Peelland, tot den huidige dag genoten worden. Te vergetfich klaagde hier over den Spaanschen liekant van de Algemeene Staaten, zoo van Heeren ook aarvoerd. Deze Oppermagten beguven de Dekanye en volgens de Rekening van den Rentmeester over dit Kapittel, Jaak Batten, van het jaar 1661, tot 1667 (welke nog voorhanden is) werd de inkomsten der Dekanye genoten bij den van hun aangestelde Deken, Jonker Johan van Reede Heer van Reesworde.

Na het afsterven van een der Kanoniken werd dezelve's prebende of gemortificieert, of aan de een of andere Heer, welke belijdenis van den Gereformeerde Godsdienst deed, door de Algemeene Staaten vergaard. Zoo vind men dat na overlijden van den Heer Kanonik Sebastiaan Smits, in 1651, den Heer Asman Appollonis tot Kanonik aangesteld was. Zelfs voor de Munstersche Vrede, onder nam zekerom Abraham Tempelaars Stadhouder van den Hooghevan van 's Bosch over het bezwaer van Kempenland, vergezeld met omtrent de veertig ruiters, op den 6. February 1642, in de Kerk van St Oda uithver te komen, en na eenige procuratie of bescheede te hebben gelezen, hem uitkracht van dezelve bescheede geintroduceert heeft, en als Kanonik possessie genomen, in plaats van de overvalle Kanonijze van wijde Heer Jan Heer

in der Oud-
s' Hertog-
Altaer van
daar het
Enschot al-
idig was
ook aan-
alg bevestig
ger tijd ee-
rd of ge-

vervoertas
rwe onafkoo-
der nierzoo-
dat van
Kapittel,
Bisdom
oot, en ee-
aanstelde.
benewens
in protest
de Kerk-
e L. curia
uden, als
dit protest
werworpen
icrysch Ka-

den over =
Staaten,
velden aan-
ten, en den
Stoorden),
ede in 1648
en van het
zene Kano-
nkoomen ge-
ran van het
vor den Rent-
v het Kapittel

cheyft J. H.
Veiry van
Hoofdkerk
dat de De-
van het
Tienaden,
wegens het-
gelijk het
met